

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

LOGISTIKA - DOPRAVA 2. ČÁST

*Cílem přednášky je pojednat o
rozličných faktorech
ovlivňujících rozvoj sektoru
dopravy*

Šárka Čemerková
Garant a přednášející předmětu

Logistika - Doprava 2. část

Struktura
přednášky

**Faktory ovlivňující vývoj
dopravního sektoru**

Globalizace dopravy

Dopravní strategie EU

Regulace v dopravě

Tarifní systémy

Řízení dopravy v podniku

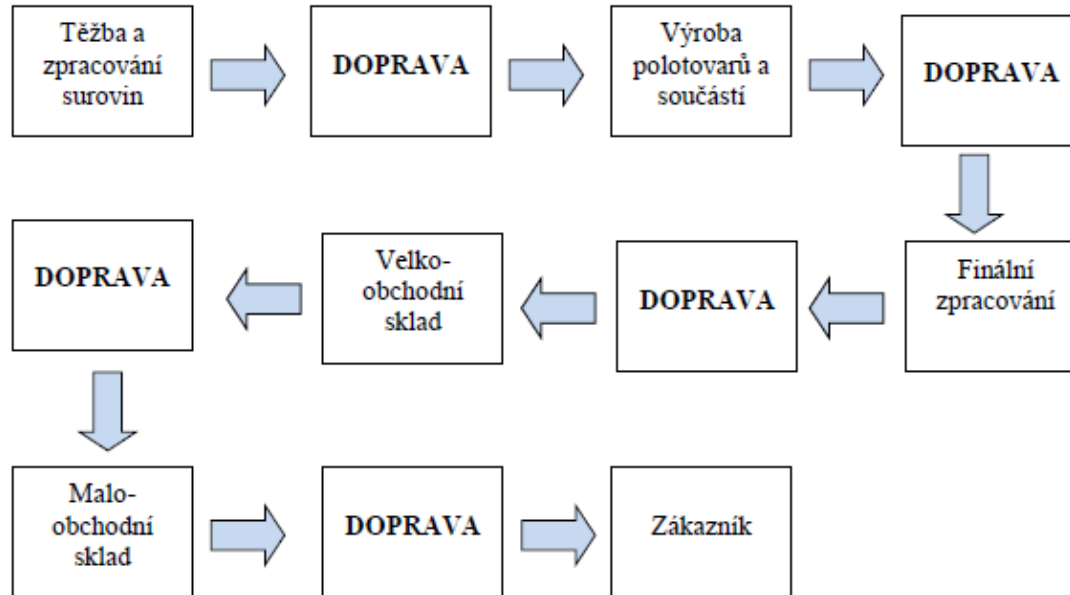

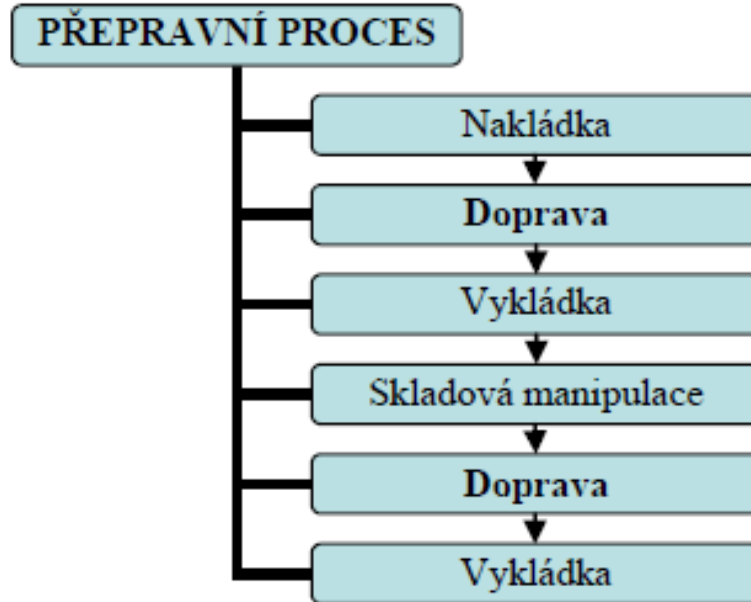
DOPRAVA VS. PŘEPRAVA

- zajištění přepravy zahrnuje :
 - výběr způsobu dopravy
 - výběr přepravní trasy
 - zajištění toho, aby nebyly překročeny předpisy země, kde doprava probíhá
 - výběr dopravce

Doprava

Dopravce

- provozovatel dopravy
- realizuje vlastní přemísťování v prostoru a čase prostřednictvím dopravních prostředků
- producent i realizátor dopravních služeb na trhu, tzn. prodávající dopravní služby

Přepravce

- zákazník dopravce - výrobce, obchodník, exportér, importér
- často samotný vlastník hmotného zboží
- může být sám sobě dopravcem, vlastní-li vozový park (vlastní nebo pronajatý) a provozuje-li přepravu pro vlastní potřebu
- pokud nevlastní přepravce vozový park, zpravidla vstupují do vztahu subjekty obstarávající přepravu - zasílatelé, zprostředkovatelé, asociace přepravců aj.

Rychlost dopravy

- rychlost dopravního prostředku v určitém úseku dopravní cesty
- maximální rychlost vs. rychlost průměrná
- v dopravní geografii se používá průměrná rychlost dopravního prostředku mezi dvěma místy včetně pobytu na zastávkách

Rychlostí přepravy

- v nákladní dopravě celková doba, po niž trvá přeprava zboží (zásilky) z místa na místo určení, včetně doby nutné k překládce
- v osobní dopravě jde o dobu, jež uplyne od nástupu cesty do jejího ukončení, včetně přestupů a doby strávené čekáním na přípojně spoje

FAKTORY, KTERÉ FORMUJÍ BUDOUCÍ VÝVOJ DOPRAVNÍHO SEKTORU

- Politické aspekty
- Ekonomické aspekty
- Technické aspekty
- Sociální aspekty
- Ekologické aspekty

FAKTORY, KTERÉ FORMUJÍ BUDOUCÍ VÝVOJ DOPRAVNÍHO SEKTORU

- Politické aspekty
- Ekonomické aspekty
- Technické aspekty
- Sociální aspekty
- Ekologické aspekty

- Migrace
- Vývoj měst
- Problémy meziměstské dopravy
- Problémy dopravy ve městech
- Financování investic do dopravy
- Plánování

GLOBALIZACE PŘEPRAVY

- v mezinárodní přepravě je nejdůležitější doprava letecká a lodní
- vnitrostátně dominuje silniční a železniční doprava
- významné rozdíly mezi jednotlivými státy

- v Evropě existuje státní vlastnictví železnic nebo subvence železnic ze strany státu
- v Japonsku a v Evropě se v porovnání s USA a Kanadou využívá v mnohem větší míře lodní doprava
- náklady na mezinárodní přepravu představují mnohem vyšší podíl na hodnotě produktu, než je tomu u nákladů na vnitrostátní přepravu

- **Intermodální přeprava:**
 - přepravní proces realizovaný s využitím minimálně dvou různých druhů dopravy a současně zachováním jedné integrované manipulační jednotky na celé přepravní trase, organizovaný pouze jedním operátorem
 - i přes vyšší náklady na manipulaci (překládku) s přepravními prostředky (např. kontejnery), celkovým výsledkem je úspora nákladů a vyšší úroveň ZS

DOPRAVNÍ STRATEGIE EU - DOPRAVA 2050 (BÍLÁ KNIHA O DOPRAVĚ)

- snaha vytvořit na území EU konkurenceschopný dopravní systém, který zlepší mobilitu, odstraní závažné bariéry v klíčových oblastech (snížit závislost Evropy na ropě, do 2050 snížit emise uhlíku v dopravě o 60%)
- 10 strategických cílů:
 - Cíl 1: Snížit používání „konvenčně poháněných“ automobilů v městské dopravě do roku 2030 na polovinu; vyřadit je do roku 2050; do roku 2030 MHD bez CO².

- Cíl 3: 30% silniční přepravy nákladu nad 300 km do roku 2030 převést na jiné druhy dopravy (železniční, lodní), do 2050 více než 50%.
- Cíl 4: Dokončit do roku 2050 evropskou vysokorychlostní železniční síť. Ztrojnásobit do roku 2030 délku stávajících vysokorychlostních železničních sítí a udržovat hustou železniční síť ve všech členských státech. Většina objemu přepravy cestujících na střední vzdálenost by do roku 2050 měla probíhat po železnici.

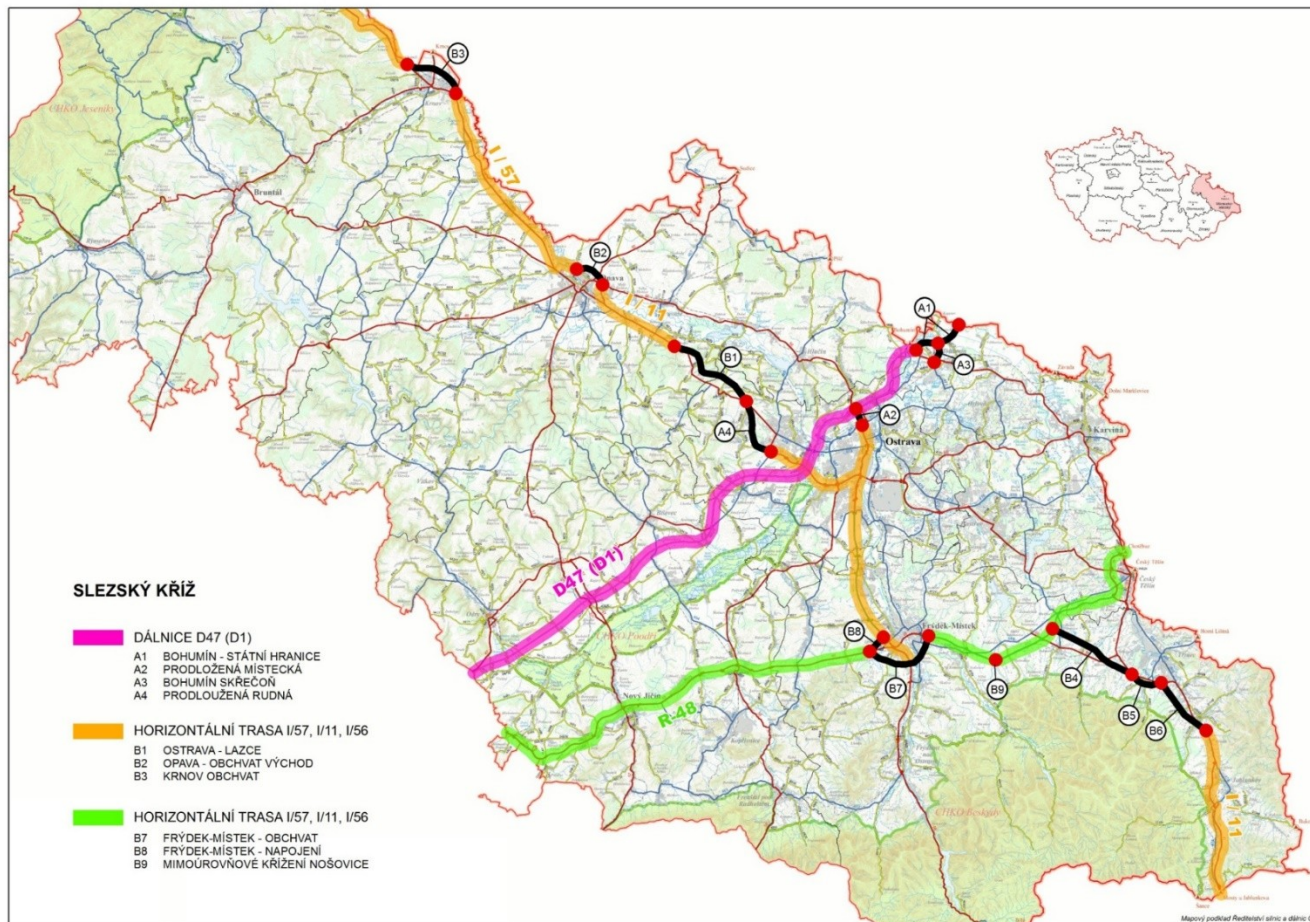

Globální	Hlavní		Globální	Hlavní		Globální	Hlavní	
		Konvenční železnice / dokončené			Vysokorychlostní železnice / dokončené			Přístavy
		Konvenční železnice / určene k modernizaci			Železnice určene k modernizaci a vysokorychlostní železnice			Kombinované terminály železniční a silniční dopravy (RRT)
		Konvenční železnice / plánované			Vysokorychlostní železnice / plánované			

Globální	Hlavní		Globální	Hlavní		Globální	Hlavní	
		Silnice / dokončené			Přístavy			Letiště
		Silnice / určené k modernizaci			Kombinované terminály železniční a silniční dopravy (RRT)			
		Silnice / plánované						

REGULACE V OBLASTI DOPRAVY

- Formy regulace dopravy:
 - multilaterální dohody
 - mezinárodní bilaterální dohody
 - národní normy, legislativa

Regulace v silniční dopravě

- zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě (ve znění jeho pozdějších novelizací a prováděcích předpisů)
- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)
- zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla)

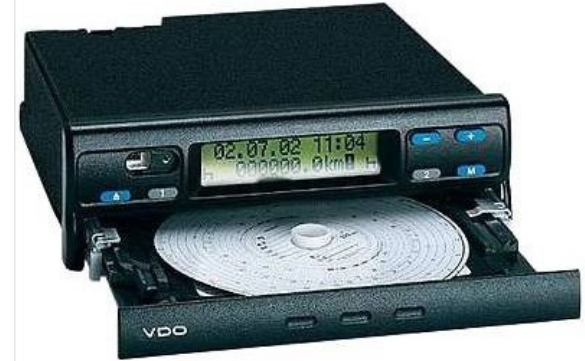
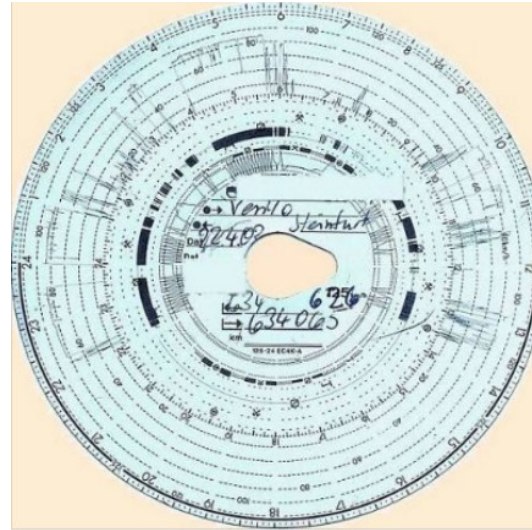
- zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích
- zákon č. 238/2002 Sb. , o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel
- CMR:
 - je úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční dopravě
 - standardní nákladní list, tzv. „camrák“
- TIR:
 - je dohoda, na jejím základě byl v řadě evropských a japonských zemí zaveden systém zajištění, který měl pokrývat případná cla a jiné poplatky ze zboží přepravovaného v Evropě a v rámci mezinárodního obchodu

- **ADR:**
 - evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí
 - upravuje, za jakých podmínek je možno zboží přepravovat, bezpečnostní normy apod.
- **ATP:**
 - dohoda o mezinárodních přepravách zkazitelných potravin a specializovaných prostředcích určených pro tyto přepravy
 - stanovuje normy pro mezinárodní silniční i železniční dopravu

- **AETR:**
 - evropská dohoda o práci osádek vozidel v mezinárodní silniční dopravě
 - určuje podmínky vztahující se na profesionální účastníky silničního provozu (věkové i profesionální požadavky na řidiče, určuje dobu maximální dobu řízení, přestávky řidičů a výjimky z těchto pravidel)

MÝTNÍ SYSTÉMY

- zpoplatnění užívání pozemních komunikací pomocí elektronického sledování pohybu vozidel
- nutnost vybavit sledovaná vozidla palubní jednotkou – pro každý stát samostatná
- platba za skutečně ujeté kilometry – diferencováno dle ročního období a dle ekologické zátěže vozidel

- dva základní typy systémů
 - mikrovlnný systém – sledování pomocí mýtných bran se snímači mikrovlnného signálu a kamerami pro detekci pohybu vozidel
 - satelitní systém – umožňuje celoplošné sledování vozidel nejen na speciálně vybavených komunikacích, ale v celém terénu
- v Evropě dominují mikrovlnné systémy

- první celoplošný mikrovlnný systém zavedlo Rakousko už v roce 2004, Česká republika v 2007
- od roku 2009 je v ČR v provozu systém pro řízení dopravy, který umožňuje pomocí čidel a senzorů online sbírat data o dopravních prouděch a informovat řidiče o aktuální situaci pomocí infotabulí u dálnice
- od roku 2012 v provozu systém, který dokáže rozpoznat automobil jedoucí v protisměru

Regulace v železniční dopravě

- zákon č. 266/1994 Sb., o drahách
- nařízení vlády o přepravním řádu pro veřejnou drážní nákladní dopravu č. 1/2000 Sb. - Železniční přepravní řád
- úmluva o mezinárodní železniční přepravě (COTIF)
- ATP

Regulace v letecké dopravě

- zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví
- Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě (tzv. Varšavská úmluva)
- Mezinárodního sdružení leteckých dopravců (IATA)
- letecký nákladní list - Air Waybill (AWB)

Regulace v říční dopravě

- zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě
- Úmluva o přepravě zboží po vnitrozemských vodních cestách CMNI

Regulace v námořní dopravě

- zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě
- Mezinárodní úmluva o sjednocení některých pravidel ve věci konosamentů (Haagská pravidla 1924)
- Úmluva OSN o námořní přepravě zboží (Hamburská pravidla) – systém pojetí odpovědnosti námořního dopravce za škodu

CENOVÉ A DODACÍ PODMÍNKY DOPRAVCŮ

- faktory ovlivňující přepravní ceny:
 - faktory související s charakterem výrobku:
 - ❖ hustota - poměr hmotnosti a objemu
 - ❖ skladovatelnost výrobku
 - ❖ snadnost/obtížnost manipulace
 - ❖ finanční hodnota a ručení

- faktory související s charakterem trhu:
 - ❖ míra konkurence
 - ❖ rozmístění trhů
 - ❖ povaha a rozsah vládních regulačních opatření
 - ❖ rovnováha či nerovnováha dopravy směrem na určitý trh a směrem vně z určitého trhu
 - ❖ sezónnost přesunů výrobků
 - ❖ zda je výrobek přepravován pouze vnitrostátně nebo mezinárodně

- tarifní systémy:
 - Naturální (nákladový) tarif
 - Hodnotový tarif
 - Vzdálenostní (kilometrický) tarif
 - Časový tarif
 - Výkonový tarif
 - Prostorový tarif
 - Hmotnostní tarif
 - Kombinovaný tarif

				
DOSPĚLÝ	DÍTĚ^x	JUNIOR	STUDENT⁺	SENIOR^x
Jízdenky – Jsem dospělý, je mi 15 a více let. <i>pozn.</i> Kupony – Jsem dospělý, je mi 19 a více let. <i>pozn.</i>	Jsem dítě od 6 do 15 let. <i>pozn.</i>	Jsem junior od 15 do 19 let. <i>pozn.</i>	Jsem student od 19 do 26 let. <i>pozn.</i> v denní nebo prezenční formě studia, držitel průkazky „Student 19–26“ (30denní či 90denní) nebo Opencard (ostatní druhy); pro přiznání slevy se vyžaduje potvrzení o studiu nebo ISIC školy akreditované MŠMT ČR.	Jízdenky – Jsem dospělý od 60 do 70 let. Platí pouze s průkazkou PID „Senior 60–70“. <i>pozn.</i> Kupony – Jsem dospělý od 60 do 65 let. <i>pozn.</i>

ŘÍZENÍ DOPRAVY V PODNIKU

- mimopodniková doprava
- vnitropodniková doprava:
 - meziobjektová
 - mezioperační
 - operační

- cíle řízení dopravy v podniku:
 - optimální využití
 - vyšší stupeň servisu
 - flexibilita
 - transparentnost

Shrnutí přednášky

SILESIA
UNIVERSITY
SCHOOL OF BUSINESS
ADMINISTRATION IN KARVINA

Umíte:

- Popsat faktory ovlivňující vývoj dopravního sektoru
- Popsat vybrané cíle Bílé knihy o dopravě
- Vysvětlit význam a druhy regulace v dopravě
- Charakterizovat tarifní systémy
- Stručně popsat řízení dopravy v podniku